

Література:

1. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства. Навчальний посібник. – К: КНЕУ, 2000. – 325 с.
2. Боголіб Т. М. Система і методи фінансового аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства: Журнал «Фінанси України» 5/2006.

Квасниця О. В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів імені С. І. Юрія
*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В сучасних умовах переходу до децентралізації державного управління постійно зростає роль органів місцевого самоврядування у проведенні бюджетної політики та вирішенні соціальних проблем, що потребує відповідного фінансового забезпечення. Основною проблемою, що перешкоджає забезпеченню нормальної життєдіяльності територіальної громади, варто назвати відсутність чіткого розмежування власних і делегованих повноважень і, відповідно, їх фінансового забезпечення.

Оскільки делеговані державою повноваження не в повній мірі забезпечені бюджетними ресурсами в потрібному обсязі, тому це змушує органи місцевого самоврядування необґрунтовано збільшувати в процесі затвердження місцевих бюджетів плани мобілізації доходів, що, в свою чергу, призводить до невиконання дохідної та видаткової частин місцевих бюджетів і недофінансування взятих зобов'язань [4, с. 27].

Проголошена урядом реформа бюджетної системи, спрямована на децентралізацію бюджетних коштів, розподіл видаткових повноважень між рівнями влади, джерел їх фінансування та забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів.

Децентралізація влади та суттєве розширення повноважень територіальних громад неминує породжує бюджетну децентралізацію, тобто перерозподіл повноважень, ресурсів на всіх рівнях влади, підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, зміцнення їх матеріальної та фінансової основи [3, с. 83].

Проблеми розвитку сучасної бюджетної політики органів місцевого самоврядування в Україні активно вивчаються вітчизняними вченими, серед яких значний доробок у цьому напрямку мають вчені: С. Буковинський, Т. Бондарук, О. Василик, О. Вінницька, А. Галушка, О. Кириленко, В. Кравченко, І. Луніна, В. Опарін, К. Павлюк, Ю. Пасічник та ін. Поряд з тим, потребують подальших досліджень можливості реалізації бюджетної політики органів місцевого самоврядування відповідно до нових умов розвитку вітчизняної бюджетної

системи, визначених Бюджетним кодексом України та напрямками реформування місцевого самоврядування за умов децентралізації влади.

В умовах реформування системи місцевих фінансів в Україні поряд із дослідженням бюджетної політики держави виникає необхідність поглибленого розуміння сутності бюджетної політики на місцевому рівні. Зазначимо, що визначення бюджетної політики органів місцевого самоврядування в економічній літературі практично не зустрічаються.

Одним із перших з вітчизняних науковців Кравченко В.І. дає визначення муніципальної бюджетної політики, як комплексу взаємо узгоджених заходів, які розробляються і здійснюються представницькими та виконавчими органами місцевого самоврядування, а також органами виконавчої влади з метою забезпечення гармонійного соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, фінансового забезпечення регіональних та місцевих програм та проектів, фінансування та утримання об'єктів соціально культурної сфери та житлово-комунального господарства, що знаходиться у комунальній власності, а також соціального забезпечення жителів відповідних територіальних громад, фінансування управлінських, економічних та соціальних послуг [7, с. 13-14].

Бюджетна політика є сукупністю фінансово-економічних відносин, що проявляються у системно організованій діяльності органів місцевого самоврядування відповідно до їх функціональної ролі в суспільстві, спрямованої на фінансове забезпечення потреб населення у суспільних благах і послугах на користь розвитку суспільства [2, с. 28].

Мацюра С. І. розрізняє бюджетну політику органів місцевого самоврядування, як таку, що розробляється і проводиться самими органами місцевого самоврядування і державну регіональну політику, яка забезпечує дієвість бюджетної політики на місцях [8]

Галушка А.В. зазначає, що бюджетна політика на місцевому рівні – це офіційно визначені органом місцевого самоврядування цілі та напрямки розвитку бюджетних відносин і методи їх реалізації на місцевому рівні [4, с. 27].

Л.І. Ігоніна розглядає фінансову політику муніципального утворення як управління формуванням і використанням грошових доходів на території муніципального утворення за допомогою бюджетних, податкових, кредитових та інших фінансових інструментів у відповідності із заданими стратегічними і тактичними цілями [6, с. 29]. Автор визначає сутність бюджетної політики виключно з позиції регулювання формування доходів і здійснення витрат. При цьому бюджетна політика виступає складною економічною категорією, спрямованою на забезпечення зниження диспропорцій соціально-економічного розвитку територій.

Місцеві органи влади в умовах нормативного розподілу ресурсів мають можливість формувати власну бюджетну політику, хоча при цьому обмежується їх автономність і вони працюють у рамках, визначених загальнодержавними нормативними актами. Запорукою успіху місцевої бюджетної політики може бути лише прозоре та відкрите формування проектів бюджетів та отримання підтримки й схвалення місцевим населенням.

Відтак, залучення громадян є найбільш важливою проблемою під час розробки та затвердження місцевих бюджетів. Базовим принципом демократичних держав є те, що рішення, спрямовані на розв'язання проблем громадян, мають ухвалюватись і реалізовуватись з їх активною участю.

Існуюча в Україні бюджетна політика фінансового наповнення місцевих бюджетів не забезпечує поки що «ефективного стимулювання діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та населення на основі повнішого використання їх природного, економічного, трудового, наукового та інших потенціалів» [1].

Ефективність бюджетної політики має оцінюватися на основі двох критеріїв: по-перше, фінансової ефективності бюджетної політики, по-друге, її соціально-економічної ефективності.

Зважаючи на значущість ефективної бюджетної політики органів місцевого самоврядування, доцільно підтримати позицію Ю. Ганущака щодо розроблення спеціального місцевого нормативного акту – Бюджетного регламенту ради, у якому закріпити: основні напрямки бюджетної політики на наступний бюджетний період, що повинно визначатися окремим рішенням органу місцевого самоврядування [5, с. 43]. До основних напрямків необхідно відносити питання, що повинні переглядатися місцевою радою щорічно: пріоритетні напрямки видатків, співвідношення між поточними видатками та видатками бюджету розвитку, об'єкти вкладення коштів бюджету розвитку, особливості міжбюджетних відносин з іншими бюджетами.

Перспективним напрямом реалізації бюджетної політики на місцевому рівні є пошук додаткових можливостей фінансування проектів з розвитку місцевої інфраструктури, наприклад: законодавче надання права обласним радам здійснювати позичання на реалізацію програм розвитку регіону, створення банків регіонального розвитку, що розширить можливості кредитування місцевих проектів, підвищення ефективності фінансового управління на комунальних підприємствах [4, с. 29].

На сьогодні в Україні визріла необхідність децентралізації влади, перегляду податкових повноважень, у частині підвищення частки податкових відрахувань до місцевих бюджетів і надання органам місцевого самоврядування фінансових функцій, які забезпечать реальний механізм впливу на ситуацію та істотно підвищать зацікавленість органів місцевого самоврядування в пошуку додаткових джерел доходів. Крім того, це допоможе перерозподілити навантаження за поточними витратами з обласних і районних бюджетів на бюджети органів місцевого самоврядування. За обласними і районними бюджетами мають бути закріплені глобальні завдання, такі як довгострокове масштабне будівництво або реконструкція соціально важливих об'єктів, утримання автомобільних доріг та інше. Зважаючи на це потрібно розподілити джерела податкових надходжень між центральними і місцевими органами в жорсткій ув'язці з виконуваними ними функціями, що повинно знайти своє відображення у законодавстві про місцеве самоврядування.

Література:

1. Буковинський С. А. До питання про Бюджетний кодекс України / С А Буковинський // Фінанси України – 2003 – № 4 – С. 1–13.
2. Вінницька О. А. Перспективи диверсифікації бюджетної політики на місцевому рівні / О. А. Вінницька // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. – 2014. – № 2. – С. 20-32.
3. Возняк Г. В. Бюджетна політика в умовах трансформації фінансових основ місцевого самоврядування / Г. В. Возняк // Economic Annals-XXI. – 2015. – № 5-6. – С. 82-85.
4. Галушка А. В., Тарасович К. В. Пропозиції вдосконалення бюджетної політики на місцевому рівні / Галушка А. В., Тарасович К. В. // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 36. – С. 27-30.
5. Ганущак Ю. І. Місцеві бюджети / Ю. І. Ганущак. – К.: Легальний статус, 2011. – 48 с.
6. Игонина Л. Л. Муниципальные финансы: учебник / Л. Л. Игонина. – М.: Экономистъ, 2003. – 167 с.
7. Кравченко В. І. Основи муніципальної бюджетної політики: [навч. прог. для працівників місцевого самоврядування. Кн. 5] / В. І. Кравченко, О. Я. Лилик. – К. Асоціація міст України та громадян, 2006. – 142 с.
8. Мацюра С. І. Принципи та завдання бюджетної політики на місцевому рівні / С. І. Мацюра // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 3(94). – С. 19-23.

Коник Х. І.

студентка

Науковий керівник: **Кміть В. М.**

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІЛЬГОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Запровадження пільгового оподаткування є об'єктивною необхідністю, а його раціональне використання перетворює пільги на ефективний інструмент стимулювання соціально-економічних процесів. Наявність податкових пільг надає суб'єктам господарювання важелі впливу на своє податкове навантаження, а державі – на нові надходження в бюджет.

В загальному, економіка є важливою, комплексною, багатогранною сферою діяльності суспільства, держави та особистості. Тому поняття фіскальних преференцій неможливо розкрити без урахування глобальних тенденцій. Потрібно також зважати на необхідність свідомого вибору адекватних методів регулювання і управління податками в умовах впливу багатьох об'єктивних та суб'єктивних чинників на динаміку суспільного відтворення.

Дослідженню деяких аспектів стосовно особливостей застосування податкових пільг присвячують праці багато вітчизняних науковців, серед яких: Вакулєнко В.Л., Волосович С.В., Гасанов С.С., Єфименко Т.І., Корнус В.Г.,